

Rajinder Singh and others v. S. Sunder Singh and others
(Shamsher Bahadur, J.)

(15) ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਊਰਜਾ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿਚ 'ਮਾਲ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਜੀ.ਕੇ ਭੱਲਾ, ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਅਫਸਰ, ਸੰਗਰੂਰ, ਮਿਤੀ 10 ਜਨਵਰੀ, 1964 ਨੂੰ - ਅਨੁਬੰਧ ਡੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਲ. ਸੋਧੀ, ਸਹਾਇਕ ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਪੰਜਾਬ, ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਅਣਉਚਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਂਗਾ। ਮਿਤੀ 26 ਮਾਰਚ, 1964, —ਅਨੇਕਸਰ F ਦੇ ਤਹਿਤ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਡੀਲਰ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਆਬਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰ ਅਫਸਰ, ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਡੀਲਰ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਰ.ਐਨ.ਐਮ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ ਜੇ.

ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ , - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਐਸ. ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ , - ਜਵਾਬਦੇਹ

1967 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1216

3 ਮਈ 1968

ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮੇਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਐਕਟ (1961 ਦਾ III)— ਐੱਸ. 121— ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸਮੇਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ (ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ (1961)- ਨਿਯਮ —3— ਪੰਚਾਇਤ ਸਮੇਤੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ—ਵਿਧਾਨਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ — ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ - ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ - ਚੋਣ - ਕੀ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਨਿਯਮ ਦੇ. ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। "ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ" ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਵਾਧੇ ਜਾਂ ਕਮੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨਾਲ ਕਿ ਬਰਬਾਦ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵਿਧਾਨਿਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਲਈ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 10]।

226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਮਿਤੀ 17 ਮਈ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਰਿਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਐਚ.ਐਲ ਸਿੱਬਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਸ.ਐਸ. ਕੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸਨ।

ਵਾਈ ਪੀ ਗਾਂਧੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦੁਰ, ਜੇ.—ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 226/227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਉਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਮਾਂਗਟ ਬਲਾਕ ਦੀ ਚੋਣ 22 ਜਨਵਰੀ, 1965 ਨੂੰ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(2) ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਮਾਂਗਟ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ 22 ਜਨਵਰੀ, 1965 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਐਕਟ, 1961 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ" ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 1 ਤੋਂ 10 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ 3 ਤੋਂ 7 ਤੱਕ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਜਦਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2 ਅਤੇ 8 ਤੋਂ 25 ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਮਾਂਗਟ ਬਲਾਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਉੱਪਲ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਸਨ, ਨੂੰ ਹਾਰਿਆ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 121 ਤਹਿਤ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ।

Rajinder Singh and others v. S. Sunder Singh and others
(Shamsher Bahadur, J.)

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 121 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ:-

"(a) ਜੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ, ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿਓ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ;

(ਅ) * * * * *
 * * * * *
 * * * * *

(3) ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ (ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ 1961 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਕਾ ਨੰਬਰ 6 ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਨਿਯਮ 3 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਹਨ:-

ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਉਪ-ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ••••• ਕੀ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਬਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕ੍ਰਿਸਟ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ c I ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਜਾਂ ਉੱਥੇ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਰਹੀ ਹੈ।"

(4) ਚੋਣ ਨੂੰ ਚਾਰ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਚਨ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਜਵਾਬਦੇਹ 2) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ 17 ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 7 ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਆਧਾਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:-

"ਮੈਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।" ਜੇ

(5) ਦੂਜਾ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬੈਲਟ-ਬਾਕਸ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਤਾਲਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਪਣੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਲਗਾਓ। ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ (ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰ) ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1961 ਅਤੇ ਨਿਯਮ 16(2) ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:-

“ਚੋਣਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੈਲਟ-ਬਾਕਸ ਦਿਖਾਏਗਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਕਿ ਬੈਲਟ-ਬਾਕਸ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਉੱਥੇ ਬੈਲਟ ਬਾਕਸ ਨੂੰ ਤਾਲਾ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਗਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੇ ਬਿਨਾਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ”

(6) ਟਾਇਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਖਾਲੀ ਬੈਲਟ ਬਾਕਸ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਨੋਟ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਉਹ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 16(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ।

(7) ਤੀਜਾ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਸਕਰੀ ਬੈਂਡ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਰੇ ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। (ਪ੍ਰਾਈ ਮੈਰੀ ਮੈਂਬਰਜ਼) ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 16 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (9) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਵੋਟਿੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਿਹੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਫਾਰਮ VI ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰੇ:-

°(a) * *

(ਬੀ)

(8) ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਮਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ - ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ - ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 16(9) ਦੀ ਕੁਝ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ। ਸੰਬੰਧਿਤ

Rajinder Singh and others v. S. Sunder Singh and others
(Shamsher Bahadur, J.)

(ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਮੈਂਬਰ) ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1961 ਦਾ ਨਿਯਮ 16(3) ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:-

" * * * * *
* * * * *"

ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਵੀ ਲਗਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

(9) ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਖੋਜ ਹੈ ਕਿ **ਬੈਲਟ*** ਪੇਪਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਤ ਵੀ ਸੀ।

(10) ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਥਲ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਏ ਬਿਨਾਂ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜੋ ਵੀ ਦੱਸ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ "ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋਈ ਹੈ"। ਇਹ ਇੱਕ ਖੋਜ ਹੈ ਜੋ ਅਸਪਸ਼ਟ, ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਤੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। (ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ) ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਚੋਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਿ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਮਾਤਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਵਸਿਸਟ ਨਰਾਇਣ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਦੇਵ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਸਿਰਫ ਵਾਧੇ ਜਾਂ ਮੁੜ ਬਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਿ ਬਰਬਾਦ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੰਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਪਸੀ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ।

(1) ਏਆਈਆਰ 1954 ਐਸਜੀ 513.

ਉਮੀਦਵਾਰ। ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਮਿਸਟਰ ਜਸਟਿਸ ਗੁਲਾਮ ਹਸਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ "ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ"। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। "ਇਨਸਾਫ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਆਈ ਹੈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ¹ e *ejusdem generis* ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਚੋਣ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਪਾਲਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਾਥੀ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 121 ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਖਿਆ ਕਿ "ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ" ਭਾਵ, ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 115 (2) (ਬੀ) ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੰਚਾਇਤ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3; s (ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, ਇਸਦਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਇਸ ਲਈ ਨਿਯਮ 3 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 121 ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਕਿ ਕੁਝ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਖੋਜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅਸਥਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗਾ।

(2) ਆਈ.ਜੇ. (1963) 1 ਪੰ. 49=1962 PLR 11101

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਡੀਕੇ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ ਜੋ.}

M/S ਸ਼੍ਰੀ ਭਿਵਾਨੀ ਕਾਟਨ ਮਿੱਲਜ਼, ਲਿਮਿਟੇਡ ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

Rajinder Singh and others v. S. Sunder Singh and others
(Shamsher Bahadur, J.)

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ , - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1968 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 231

22 ਮਈ 1968

ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਨਿਯਮ (1949) — ਨਿਯਮ 20 ਅਤੇ 25 ਅਤੇ ਫਾਰਮ ST, VHI ਅੰਤ ST VIII-A —
ਕੀ ਅਵੈਧ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟ੍ਰਕਡ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ।